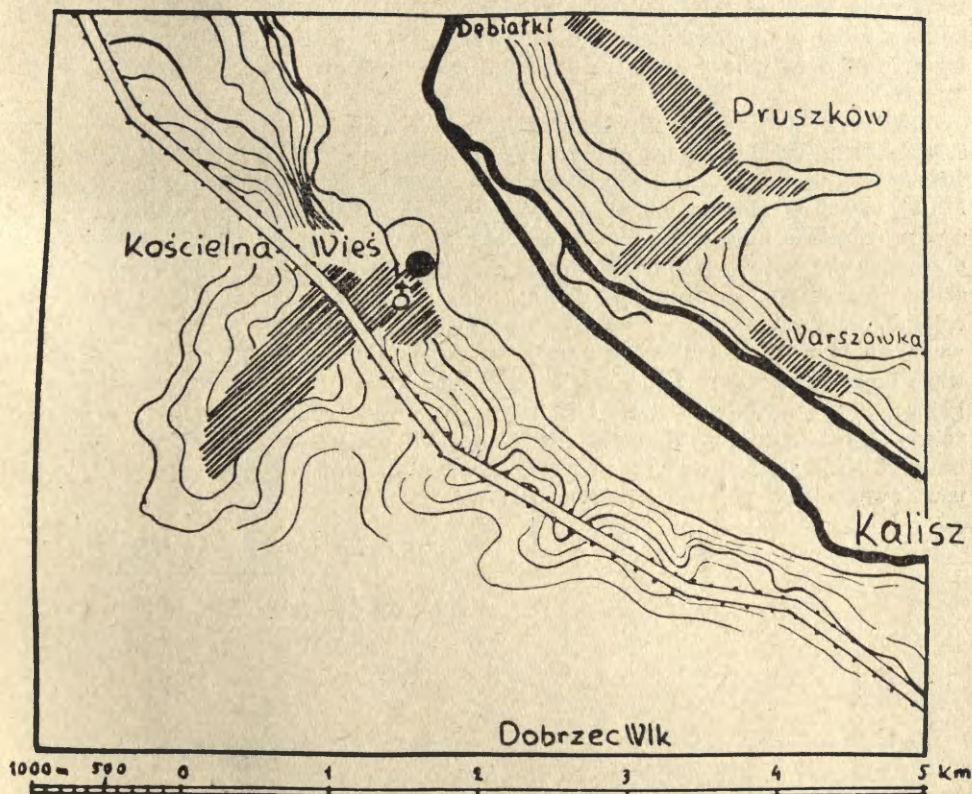

FELICJA BIAŁECKA

SPRAWOZDANIE Z BADAŃ ARCHEOLOGICZNYCH W KOŚCIELNEJ
WSI, POW. KALISZ, PRZEPROWADZONYCH W 1959 R.

Prace terenowe w Kościelnej Wsi prowadzono w bieżącym roku w ramach badań nad zapleczem wczesnośredniowiecznego Kalisza podjętych przez Stację Archeologiczną w Kaliszu. Tegoroczne badania były z założenia pracami próbnymi, zmierzającymi do zlokalizowania klasztoru norbertanów oraz towarzyszącego mu osadnictwa.

Ryc. 1. Kościelna Wieś, pow. Kalisz. Plan sytuacyjny stanowiska „Probostwo”

Rys. A. Tiomakowska

W roku bieżącym przekopano ogółem 164,19 m³ ziemi. Nie opodal dzwonnicy, na pn. zach. od dzisiejszego kościoła, przeprowadzono sondę nr 1 o powierzchni 3 × 5 m. Wypełnisko jej stanowiła zbita ziemia zmieszana z grudkami zaprawy wapiennej i kawałkami cegieł. Na gł. 80 cm od powierzchni ziemi zlokalizowano liczne kości ludzkie, kilka ułamków ceramiki nowożytniej i wczesnośredniowiecznej oraz raki żelazne. Niżej zalegała glina calcowa, która na poziomie 1,60 m była zupełnie stwardniała, uniemożliwiając dalsze kopanie.

Wykop na stan. 1 zw. „Probostwo” przeprowadzono na zboczu terasy doliny rzeki Proсны w ogrodzie proboszcza (ryc. 1).

Na pn.-wsch. zboczu osady odkryto 7 jam z zawartością niewielkiej ilości ceramiki wczesnośredniowiecznej i nowożytniej. Jamy te przypuszczalnie nie mają charakteru zabytkowego, o czym zdaje się świadczyć powtarzający się prostokątny ich kształt, symetryczny układ i nikła zawartość skorup wczesnośredniowiecznych i nowożytnych. W pobliżu tych jam w piasku znaleziono fragmenty łużyckiego naczynia (grób ?).

Interesująco przedstawiają się usytuowane bardziej na zachód dwa budynki wczesnośredniowieczne (ryc. 2). Budynek 1/59 (ryc. 2) miał kształt prostokąta o wymiarach 4,5 × 4,5 m, miąższość 85 cm. Wypełnisko budynku stanowiła ciemna, sypka ziemia z dużą zawartością grudek polepy. Mniej więcej w środku obiektu zlokalizowano znaczną ilość przepalonych kamieni paleniskowych ze zniszczonego paleniska. Znaleziono znaczną ilość ceramiki z końca XI i XII wieku (ryc. 3, nr 1—3 i 9), hetkę z kości oraz przedmioty metalowe, z których na uwagę zasługują 4 noże żelazne, dłućko żelazne (ryc. 3, nr 18) oraz dwa esowate kabłączki brązowe (ryc. 3, nr 12—13).

Budynek 2/59 (ryc. 2) posiadał również kształt prostokąta o wymiarach 5,00 × 4,20 m, miąższość 140 cm. W dwóch przeciwległych narożnikach obiektu rysowały się wyraźnie owalne zaciemnienia, będące zapewne śladami po słupach. Mniej więcej w środku budynku znajdowało się palenisko o nieregularnym, zbliżonym do owalu kształcie o wymiarach 160 × 90 cm i miąższości 50 cm. Nieekowate dno paleniska pokrywała gruba warstwa spalonego drzewa o grub. 2 cm. Powyżej zalegał piasek zmieszany z węgielkami, na którym zalegała duża ilość kości zwierzęcych, leżących zwarcie, oraz ceramiki. W obrębie obiektu prócz ceramiki datowanej na 11 i 12 w. znaleziono 6 noży żelaznych (ryc. 3, nr 5 i 8), przęślik z różowego łupku (ryc. 3, nr 10), pierścionek z blaszki srebrnej (ryc. 3, nr 11), esowaty kabłączek brązowy (ryc. 3, nr 14), fragment wędzidla (ryc. 3, nr 17) oraz szydło żelazne (ryc. 3, nr 16). Wstępna analiza całości materiału z osady na stan. „Probostwo” zdaje się wskazywać, że jest ona współczesna klasztorowi norbertańskiemu, ufundowanemu w pierwszej połowie XII w.¹

Zakład Archeologii Polski IHKM PAN
w Warszawie
Stacja Archeologiczna w Kaliszu

¹ T. Manteuffel, *Przyczynek do działalności norbertanów w Polsce*, [w:] *Opuscula Casimiro Tymieniecki, Septuagenario dedicata*, Poznań 1959, s. 231.

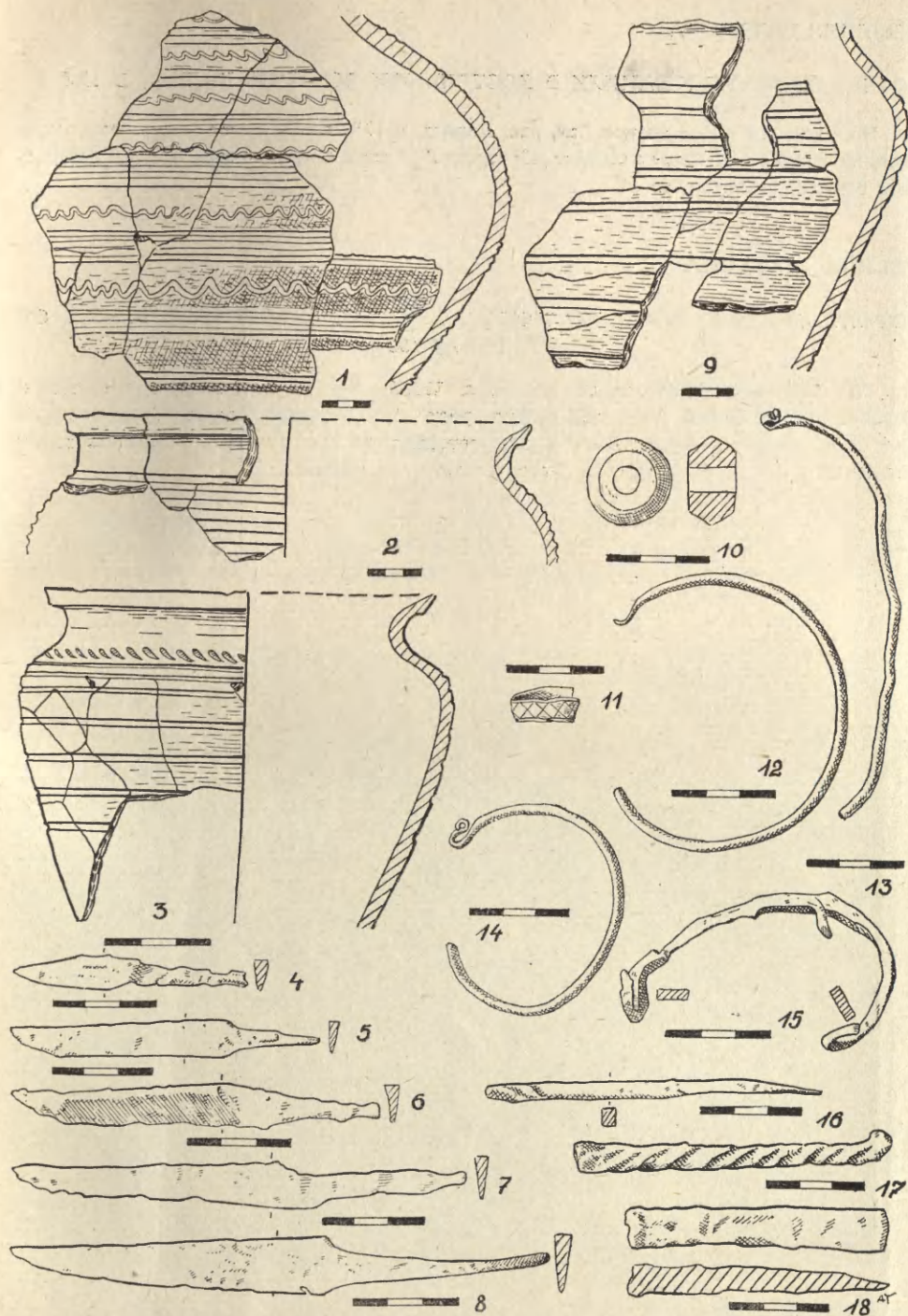

Ryc. 2. Kościelna Wieś, pow. Kalisz. Obiekty odkryte w 1959 r. na stan. „Probstwo”:
 1 — budynek; 2 — jama; 3 — zaciemnienie; 4 — skupisko polepy; 5 — kamień

Rys. A. Tłomakowska

Ryc. 3. Kościelna Wieś, pow. Kalisz

1 — 4, 6, 7, 9, 12, 13, 18 — z budynku 1; 5, 8, 10, 11, 14, 16, 17 — z budynku 2

Rys. A. Tłomakowska

ФЭЛИЦИЯ БЯЛЭНЦКА

ОТЧЁТ ОБ ИССЛЕДОВАНИЯХ В КОСТЕЛЬНОЙ ВСИ, РАЙ. КАЛИШ, В 1959 Г.

Исследования в Костельной Вси, рай. Калиш, в 1959 г. обнаружили северо-восточную часть посёлка XI и XII вв. на стоянке „Пробоство”. Рядом с 7 ямами перекопано 2 постройки с богатым инвентарем.

FELICJA BIAŁĘСКА

REPORT ON THE INVESTIGATIONS AT KOŚCIELNA WIEŚ, DISTRICT OF KALISZ IN 1959

The 1959 investigations at Kościelna Wieś, carried out on the site named „Probostwo“, revealed the north-eastern part of a settlement dating from the 11th and 12th centuries. Apart from 7 pits, remains of two dwelling structures richly furnished with several objects, were throughly examined.